

3. 9. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Správní právo: Přímá volba starostů - tři poznámky

Jako učitel správního práva a správní vědy bych si dovilil učinit tři krátké poznámky k zásadnímu tématu přímé volby starostů obcí. Které jsou nadto použitelné analogicky i k (zamýšlené) přímé volbě hejtmanů krajů. Na rozdíl například od prezidenta Miloše Zemana nebo premiéra Andreje Babiše se k zmíněné přímé volbě starostů (resp. primátorů statutárních měst) stavím negativně.

Za prvé za dnešního právního nastavení obecního zřízení nedává přímá volba žádný smysl. A mimo zmatků by nic nepřinesla. Pokud bychom chtěli přímou volbu prvních mužů a žen radnic skutečně uzákonit, tak bychom museli důsledně přepsat nejen zákon o obcích, ale i desítky souvisejících právních předpisů - a to všech možných právních úrovní - od zákonů, přes nařízení vlády, vyhlášky ministerstev, ale i obecně závazné vyhlášky obcí a krajů. Na lékárenských vahách by se musely zcela nově rozdělit kompetence nových orgánů obce - starosty, rady, zastupitelstev obcí.

Jen právní analfabet by mohl navrhnout přímou volbu starostů a vše ostatní ponechat tak, jak je tomu dnes. Tohle se už sice v menším stalo u zavedení přímé volby prezidenta, ale nic dobrého to nepřineslo. Nádavkem zde riskujeme, že rozkolísáme chod 6250 českých a moravských obcí. Zbytečně hazardujeme, že zcela zbyhndarma zahodíme skoro třicet práce, kdy se vytvářely křehké vztahy mezi jednotlivými municipálními orgány. Taktéž by se téměř nepoužitelnou stala judikatura především správních soudů k této oblasti.

Za druhé. Pořád se bojuje s korupcí. Skoro každá strana či hnutí má toto téma jako své erbovní zvíře - od Pirátů přes hnutí ANO 2011 nebo STAN po novou Přisahu Roberta Šlachty. Pro pět ran do protikorupční čepice, už i malé dítě ví, že když o něčem rozhoduje více lidí (tedy kolektivní orgán), tak je zákonitě hůře zkorumpovatelný než člověk jeden (zde starosta).

Navíc když lotři uplatí kupříkladu 23 městských zastupitelů, místo jednoho starosty/primátora tak nejenom, že to „darebáky“ vyjde dražší (resp. některé méně movité to třeba i odradí od větší korupční akce), ale platí úměra, že se to poté „snáze vykecá“. Tedy, že se o kriminálním jednání snáze dozví policie nebo státní zástupci. Kterak říkal již legendární Kmotr z pera Maria Puza - *čím víc lidí něco ví, tím větší problémy z toho plynou*.

Víme, někteří bojovníci s korupcí přísahají na digitalizaci, etické kodexy a transparentnost, ale po desetiletí osvědčená brzda v podobě kolektivního rozhodujícího orgánu, má stále své místo na slunci. Proč se jí tedy zbytečně zbavovat? Tomu opravdu nerozumím. Povídačky o tom, že si lidé vždy zvolí v přímé volbě pana Bc. Čistého Nezkorumpovatelného je naivní. Ostatně podívejme se, napříč spektrem, za posledních třicet roků kolik „vejlupeků“ si již lidé v dobré víře zvolili. Po celé republice a na všech úrovních.

Třetí výhrada. Ekonomická. Představme si, že by došlo k obrovské novelizaci českého veřejného práva a starostové by byli obdařeni značnými kompetencemi. Jiný model nedává smysl. Mít přímo zvoleného starostu bez významnějších kompetencí by byl právní nesmysl odporující smyslu zavedení tohoto způsobu volby.

Jak známo (nejen) díky pandemii Covidu 19 jsou naše veřejné finance v hrozném stavu. V rámci fair

play dodejme, že jiné státy EU na tom nejsou o moc lépe. Ale zpět ke starostům. Pro koho myslíte, že budou lidé většinou (čest výjimkám) v té přímé starostenské (nebo hejtmanské) volbě hlasovat? Pro kandidáty, kteří jim nejvíce naslibují, a plnění slibů stojí, jak známo peníze. Spousty peněz, které nemáme a opravdu asi dlouho mít nebudeme.

Přímá volba, postačuje se nad věcí hlouběji zamyslet, posílí tlak na veřejné finance. Zbytečnou rozhazovačnost, kterou by jinak při diskuzi v kolektivním orgánu (městské radě nebo zastupitelstvu) zmírnila opozice či odpovědnější koaliční partner, zůstane bez zpětné vazby. A to je děsivé.

Přímou volbu starostů si snad dokáží představit v malých obcích (do osmi set obyvatel), ale jinak je to cesta do inferen, byť možná u některých dlážděná čestnými záměry.

JUDr. Petr Kolman, Ph.D.,
VŠ pedagog, právník a publicista

© EPRAVO.CZ – Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních – hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)
- [Klientská zóna Jenda – právní účinky činění podání a doručování písemností](#)